Transit ticaret limanının mirası

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Kurucu ilke olarak serbest liman

Singapur'un ticari kimliği, kuruluşunda belirlendi. 1819'daki serbest liman ticaretten hiçbir vergi almadı ve her milletten tüccarı limanını kullanmaya davet etti. Bu kitabın A. Kısmı bu politikayı ayrıntılı olarak incelemiştir. Limanın çevresinde büyüyen transit ticaret limanı (entrepôt) takımadaların ürünlerini, Çin ve Hindistan'ın mallarını ve Avrupa'nın mamullerini topladı, ayırıp sınıflandırdı ve uzak pazarlara yeniden dağıttı. A. Kısım, IV. Bölüm, limana uğrayan Çin yelkenlilerini (junk), prahuları ve bölgesel tüccar (country trader) gemilerini, ayrıca nehir kıyısındaki ticaret evlerini (agency houses) bölgenin tüccarlarına bağlayan kredi zincirlerini anlatmıştır.

Daha o aşamada bile Singapur'un kattığı değerin büyük kısmı mallara eşlik eden hizmetlerde yatıyordu. Tüccarlar nadiren doğrulayabildikleri karşı tarafları değerlendiriyor, uzak mesafelere kredi açıyor ve oynak fiyatların riskini üstleniyordu. Kişisel güvene, topluluk kurumlarına ve İngiliz ticaret hukukuna dayanan bir karışıma güveniyorlardı. Bunlar modern bir ticaret şirketinin yerine getirdiği işlevlerdir. Singapur bu işlevleri iki asırdır değişen biçimlerde yerine getirmektedir. Bağımsız cumhuriyetin hükümeti bu tarihe açıkça başvurmuştur. Enterprise Singapore'un üst düzey bir yöneticisinin 2023'te yazdığı bir makale,

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Singapur'un on dokuzuncu yüzyılda baharat gibi emtialar için zaten önemli bir transit ticaret limanı olduğunu ve 1819'da serbest liman hâline gelmesiyle tüccarları daha da çektiğini hatırlatıyordu.[1]

Transit ticaret limanından sanayi ekonomisine

Transit ticaret modeli bağımsızlığın on yılında sınırlarına ulaştı. Nüfus, ticaretin tek başına istihdam edebileceği sayının çok ötesine geçmişti. 1965'ten sonra işsizlik oranı yüzde 10 ile 12 arasında seyretti. Bu düzey toplumsal huzursuzluk tehdidi taşıyordu.[2] 1963'ten sonraki Endonezya ile Konfrontasyon ve 1965'te Malezya'dan ayrılık, Singapur'u geleneksel hinterlandının bir kısmından kopardı. C. Kısım, II. Bölüm bu gelişmeleri inceler. Hükümet, şehrin artık yalnızca ticaretle yaşayamayacağı sonucuna vardı.

Yanıt sanayileşme oldu. Hükümet 1961'de bir yatırım hamlesine öncülük etmesi için Ekonomik Kalkınma Kurulu'nu (EDB) kurmuştu bile.[3] Jurong'da denizden kazanılmış arazi üzerinde sanayi bölgeleri inşa edilirken bakanlar yabancı yatırımcıları kazanmak için yurt dışına gidiyordu. C. Kısım, III. Bölüm'ün anlattığı bu strateji, Singapur'u yirmi yıl içinde bir transit ticaret limanından bir imalat ekonomisine dönüştürdü. Transit ticaret bu değişimi atlattı. Yeniden ihracat 2000'de hâlâ Singapur'un mal ihracatının yüzde 43'ünü oluşturuyordu.[4] Eski işlev yenisinin yanında varlığını sürdürdü ve daha sonra başka bir biçimde geri döndü: bu bölümde incelenen offshore ticaret olarak.

Petrol rafinajı ve ilk tüccarlar

Eski transit ticaret limanı ile modern ticaret merkezi arasındaki köprü petroldü. Shell, ana adanın güneyindeki Pulau Bukom adasını uzun süredir depolama ve dağıtım üssü olarak kullanıyordu. Singapur 1960'larda, açık denizdeki adalarında rafineri kurmaları için Esso, Mobil ve Singapore Refining Company dahil büyük petrol şirketlerini davet etti.[5] 1970'lerin ortasında Singapur dünyanın üçüncü büyük petrol rafinaj merkezi hâline gelmişti.[6] Daha sonra güneydeki yedi adacığın Jurong

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Adası'nda birleştirilmesi, rafinaj ve petrokimya kümelenmesini pekiştirdi. Adanın denizden kazanılmasına 1995'te başlanmış, ada 14 Ekim 2000'de resmen açılmıştı.[7] Bu kısmın II. Bölümü rafinerileri ve depolama terminallerini ayrıntılı olarak inceler.

Rafineriler ham petrole ihtiyaç duyar ve satılması gereken ürünler üretir. Çevrelerinde petrol şirketlerinin pazarlama ve tedarik birimleri, alıcı ile satıcıyı buluşturan simsarlar ve kendi hesaplarına yük alıp satan bağımsız tüccarlar büyüdü. 1966'da Rotterdam'da kurulan Vitol, Singapur ofisini 1979'da açtı.[8] İş insanları Peter Fu ve Ong Beng Seng tarafından kurulan Singapurlu Kuo Oil 1988'de onu izledi.[9] 1980'lerin sonunda hükümet, fiziki petrol sektörünün faaliyetleri başlı başına geliştirilebilecek bir tüccar topluluğu yarattığını fark etti.

Transit ticaret limanının bıraktığı miras

Transit ticaret limanının üç unsuru ticaret merkezine taşındı. Birincisi açıklıktır. Singapur her bayrağın ve her milletin iş yapabildiği bir liman ve pazar olarak kaldı. Bu bugün Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa, Çin, Hindistan, Japonya ve Körfez'den gelen tüccarların yan yana çalışması anlamına gelir. İkincisi ticaret ile finansın birleşimidir. B. Kısım, II. Bölüm'ün incelediği on dokuzuncu yüzyılın kambiyo bankaları (exchange banks) transit ticaret limanını finanse ediyordu. Yirmi birinci yüzyılın uluslararası bankaları ise ticaret merkezini H. Kısım, I. Bölüm'ün anlattığı araçlarla finanse eder. Üçüncüsü öngörülebilir bir hukuk düzenine dayanmadır. Bu düzen sömürge mahkemelerinin İngiliz ticaret hukukundan F. Kısım'ın incelediği sözleşmelere, mahkemelere ve tahkim kurumlarına uzanır.

Dördüncü bir unsur daha az fark edilir. On dokuzuncu yüzyılın transit ticaret limanı, gelirinin ticarete bağlı olduğunu bilen ve bu yüzden ticareti vergiden muaf tutan bir devlet tarafından yönetiliyordu. Yirmi birinci yüzyılın ticaret merkezi ise refahının ticaret şirketlerine bağlı olduğunu bilen ve bu yüzden onların nitelikli gelirlerini indirimli oranlarla vergilendiren bir devlet tarafından yönetilir. Araçlar farklıdır: serbest liman gümrük vergilerini kaldırmıştı, Küresel Tüccar Programı ise gelir vergisini düşürür. Ticaretin mümkün olduğunca az mali yük taşıması gerektiği yönündeki temel politika ise aynıdır. B. Kısım, I. Bölüm bu politikanın kökenini taç kolonisinin mali yapısına kadar izlemiştir.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Notlar

1. Lee Pak Sing (Enterprise Singapore Ticaret ve Bağlantısallık Genel Müdür Yardımcısı), "Singapore – a vital link in the global energy supply chain", *The Business Times*, 4 Eylül 2023; JTC Corporation tarafından 10 Kasım 2023'te yeniden yayımlanmıştır (jtc.gov.sg, Erişim tarihi: Kasım 2026): "In the 1800s, Singapore was already a key entrepot for commodities such as spices"; "Traders were further attracted to Singapore when it became a free port in 1819." ↩

2. Wikipedia, "History of the Republic of Singapore" (Erişim tarihi: Kasım 2026): transit ticaret "was no longer sufficient to support the large population"; "The unemployment rate ranged between 10 and 12%", bu durum "threatened to create civil unrest". ↩

3. Wikipedia, "Economy of Singapore" (Erişim tarihi: Kasım 2026): 1961'de "the Singapore Government established the Economic Development Board to spearhead an investment drive". ↩

4. Wikipedia, "Economy of Singapore" (Erişim tarihi: Kasım 2026): "Re-exports accounted for 43% of Singapore's total sales to other countries in 2000." ↩

5. Lee Pak Sing, "Singapore – a vital link in the global energy supply chain", *The Business Times*, 4 Eylül 2023; JTC tarafından yeniden yayımlanmıştır (Erişim tarihi: Kasım 2026): "Singapore started off by courting oil majors such as Esso, Mobil Oil and Singapore Refining Company … to operate oil refinery facilities here in the 1960s." ↩

6. Wikipedia, "History of the Republic of Singapore" (Erişim tarihi: Kasım 2026): Singapur "attracted big oil companies like Shell and Esso" ve "the third largest oil-refining centre in the world by the mid-1970s" hâline geldi. ↩

7. Wikipedia, "Jurong Island" (Erişim tarihi: Kasım 2026): yaklaşık 991 hektarlık yedi adacıktan oluşturulmuş, yaklaşık 3.500 hektara genişletilmiştir; "Physical land reclamation began in 1995, and Jurong Island was officially opened on 14 October 2000"; rafinerilerin kapasitesi günde 1,5 milyon varil ham petroldür. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

8. Vitol, “About” (vitol.com, Erişim tarihi: Kasım 2026): “Founded in Rotterdam in 1966 by Henk Viëtor and Jacques Detiger”; Londra ofisi 1969’da, Singapur ofisi 1979’da açıldı; dünya genelinde 40’ı aşkın ofis. ↩
9. Lim Hng Kiang, Ticaret ve Sanayi Bakanı, Global Trader Networking Dinner 2009’daki konuşma, Raffles City Convention Centre, 26 Mayıs 2009 (mti.gov.sg, bugün meti.gov.sg, Erişim tarihi: Kasım 2026): “Singapore-headquartered Kuo Oil, set up by businessmen Peter Fu and Ong Beng Seng in 1988”. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com